

Nr 11

Utbildningsutskottets betänkande i anledning av motioner om psykologutbildningen.

Motionerna

I motionen 1972:1119 av herr Korpås m. fl. (c, fp) hemställs att riksdagen hos Kungl. Maj:t begär

1. att alla studerande som påbörjat femårig psykologutbildning skall få fullfölja den,
2. att inga spärrar får förekomma inne i den femåriga psykologutbildningen,
3. att universitetskanslersämbetet får i uppdrag att utreda frågan om biträdande psykologer i enlighet med vad som i motionen anförts.

I motionen 1972:1142 av herr Nordstrandh m. fl. (m) hemställs att riksdagen hos Kungl. Maj:t begär åtgärder syftande till att göra psykologutbildningen enhetlig och femårig, varvid spärrar under pågående utbildning ej skall förekomma.

Bakgrund

1958 års beslut

Med utgångspunkt i dels 1953 års psykologutrednings betänkande angående psykologisk utbildning och forskning (SOU 1955:11), dels skrivelser från Sveriges psykologförbund och Sveriges förenade studentkårer (SFS) meddelade Kungl. Maj:t år 1958 beslut om riktlinjer för utformningen av psykologutbildningen. Av en till beslutet fogad promemoria framgår dels att Kungl. Maj:t begränsade sitt förslag till de teoretiska momenten i psykologutbildningen, dels att man ansåg att det inte förelåg behov av någon särskild psykologexamen. I frågan om tillämpningsmoment i utbildningen framhölls att den tills vidare borde lösas genom samarbete mellan arbetsgivare och arbetstagare. Frågan om legitimation av psykologer ansågs ligga utanför de aktuella utbildningsproblemen och föranledde därför inte någon åtgärd från Kungl. Maj:ts sida.

I den nämnda promemorian markerades behovet av två kategorier av psykologer, nämligen psykologer i självständig ställning och psykologer i biträdande ställning. Innehållet i den teoretiska grundutbildningen borde vara av samma omfång som filosofie kandidatexamen med fem betygsenheter som fördelades med två betygsenheter på vardera av kärnämnen psykologi och pedagogik samt med en betygsenhet i sociologi. Den återstående sju betygsenheten kunde antingen tas som ytterligare en enhet i något av kärnämnen eller som en betygsenhet i statistik. För

den högre kompetensen krävdes licentiatexamen i psykologi eller pedagogik.

Med anledning av Kungl. Maj:ts ställningstagande till den teoretiska psykologutbildningen tillsattes en utredning för att biträda kanslern för rikets universitet med att utarbeta förslag till lämplig organisation av undervisningen i ämnena psykologi och pedagogik, som resulterade i att en särskild psykologlinje inrättades i pedagogik.

Sedermera tillkallade kanslern i december år 1961 en särskild utredningsman som fick i uppdrag att utarbeta förslag till revidering av psykologutbildningen. Utredningsmannen avlämnade sitt förslag år 1964, vilket utformats med målsättningen "att genom lämplig avvägning mellan teori och tillämpning förbereda de studerande för verksamhet som praktiskt utövande psykologer i situationer med klientkontakt". Uppdelningen av psykologerna i två utbildningsnivåer bibehölls.

Utredningsförslaget ledde inte till något statsmakernas beslut.

1969 års beslut

Universitetskanslersämbetets (UKÄ) arbetsgrupp för fasta studiegångar m. m. (UKAS) avlämnade år 1968 betänkandet *Utbildningslinjer vid filosofisk fakultet* (UKÄ:s skriftserie nr 5 och 6 år 1968). UKAS föreslog i detta betänkande bl. a. att en särskild utbildningslinje skulle inrättas för studerande som avser att utbilda sig för verksamhet som biträdande psykolog. Under tredje studieåret skulle därvid väljas en särskild påbyggnadskurs i vilken moment av tillämpnings- och färdighetskaraktärer ingick.

I betänkandets del II, *Förslag till studieplaner* (UKÄ:s skriftserie nr 6 år 1968), lade UKAS fram förslag till studieplan för en sådan påbyggnadskurs i psykologi.

Genom riksdagens beslut år 1969 i anledning av propositionen 1969:4 infördes utbildningslinjer vid de filosofiska fakulteterna. I propositionen redovisades förslag om en särskild utbildningslinje med inriktning på psykologyrket på grundutbildningsnivå. Föredragande statsrådet anförde bl. a. att den föreslagna uppläggningsen av utbildningen för dem som avser att tjänstgöra som biträdande psykologer i huvudsak borde genomföras, men med hänsyn till att det inom närliggande utbildningsområden, där praktik infogats i den teoretiska utbildningen, uppstått svårigheter när det gällt att finna lämpliga praktikplatser i tillräckligt antal, syntes frågan om organisationen av tillämpningsmomenten kräva ytterligare överväganden.

Den för blivande biträdande psykologer avsedda utbildningslinjen 4 a består i första avdelningen av studiekurs om 40 poäng i psykologi, i andra avdelningen av studiekurser om vardera 20 poäng i sociologi och pedagogik.

Vad beträffar det tredje årets utbildning för blivande biträdande psykologer tillsatte UKÄ år 1969 en arbetsgrupp, som antog benämningen TIG (tillämpningsmoment i den grundläggande utbildningen för

blivande psykologer) med uppdrag att utarbeta förslag om tillämpningsmoment i grundutbildningen för blivande biträdande psykologer. UKÄ godtog i huvudsak utredningens förslag och hemställde hos Kungl. Maj:t genom framställning den 5 april 1971 om erforderliga beslut för att utbildningen skulle kunna påbörjas höstterminen 1971. I regleringsbrev för budgetåret 1971/72 meddelade Kungl. Maj:t erforderliga bestämmelser.

Studerande som börjat på utbildningslinje 4 a hösten 1969 kunde alltså – enligt planerna – läsåret 1971/72 följa den nya utbildningen inom tredje avdelningen av utbildningslinjen.

Kungl. Maj:ts beslut innebär i korthet att tredje årets utbildning på utbildningslinje 4 a kan omfatta en 40 poängs påbyggnadskurs i psykologi (kallad CD 1-kursen). Studiekursen har tillämpningsinriktning, dvs. vissa praktiska moment ingår i studiekursen. Ca 10 veckor av utbildningen är förlagd till s. k. tillämpningsinstitutioner där den studerande handleds av yrkesverksamma psykologer. Studiekursen anordnas i samarbete mellan de psykologiska, pedagogiska och sociologiska institutionerna.

TIG framhöll att den föreslagna utbildningen -- vilken alltså innefattar 10 veckor handledd praktik -- tillsammans med de två första åren på utbildningslinje 4 a ger en kompetens som i väsentliga avseenden är jämförbar med den av Sveriges psykologförbund meddelade behörigheten som biträdande psykolog.

Kungl. Maj:ts beslut i anledning av UKÄ:s förslag utformades som ett bemyndigande att tilldela lärarkrafter för utbildning i huvudsaklig överensstämmelse med förslaget.

I den förutnämnda skrivelsen den 5 april 1971 tog UKÄ upp till behandling frågan om en eller två psykologutbildningar. Härom anförde UKÄ följande:

Arbetsgruppens förslag till Påbyggnadskurs CD 1 skall tillsammans med tidigare studiekurser på utbildningslinje 4 a dels leda fram till en examen, som syftar till tjänstgöring som biträdande psykolog, dels ligga till grund för studier till psykologexamen. TIG har för att uppnå det senare syftet samrätt med den arbetsgrupp, PEG, som skall avge förslag till uppläggning av den tvååriga psykologutbildningen efter grundexamen.

Från bland andra Sveriges psykologförbund har den meningen framförts, att endast en psykologutbildning borde finnas, nämligen den femåriga som alltså även skulle innefatta den del av utbildningen som leder fram till psykologexamen. Som skäl för sitt ställningstagande har Psykologförbundet anfört, att psykologutbildningen i övriga nordiska länder är odelad. I vissa remissyttranden har också antytts, att den grundläggande psykologutbildningen inte skulle räcka för yrkesverksamhet. Till detta kommer TIG:s bedömning att arbetsmarknadens behov av biträdande psykologer nu är tillgodosett.

I remissyttranden från avnämarsidan, t. ex. AMS, socialstyrelsen och Svenska landstingsförbundet, sägs emellertid klart ifrån, att den treåriga utbildningen med föreslagen uppläggning dels är anpassad till arbetsmarknadens behov, dels kommer att kunna motsvara de krav som i framtiden kan ställas på psykologpersonal, nämligen att den bl. a. också skall delta i behandlingsplanering, behandling och uppföljning. Från avnämarsidan

pekas också på nya arbetsområden, där biträdande psykologer kan tänkas bli verksamma, och på områden där psykologpersonalen kan tänkas öka. Det senare gäller t. ex. barnstugeverksamheten. Skolöverstyrelsen framhåller att skolpsykologerna i framtiden kommer att få utökade uppgifter inom den allmänna elevvården, "dvs. den som omfattar alla elever, både oproblematiske och avvikande".

Med hänsyn till bl. a. vad avnämarna anför om arbetsmarknaden anser UKÄ, att den grundläggande utbildningen med påbyggnadskurs CD I ger en utbildning som motsvarar såväl nuvarande som framtida behov på arbetsmarknaden. Självfallet bör studiekursen eller hela utbildningslinjen i framtiden kunna modifieras med utgångspunkt i vunna erfarenheter, men UKÄ anser inte, att tillräckligt starka skäl från arbetsmarknadssynpunkt talar för en lösning som innebär, att alla psykologer får en femårig utbildning. Därtill kommer betydelsen av att de studerandes valmöjligheter inte alltför starkt begränsas. Den som utbildar sig till biträdande psykolog kan kanske bäst i sin yrkesverksamhet avgöra vilken fördjupning eller breddning i utbildningen som är önskvärd i den specifika arbetssituationen. Mycket talar för att det i det enskilda fallet kan upplevas som värdefullt att med vunna erfarenheter välja andra alternativ till fortsatt utbildning än den som leder till psykologexamen. Såväl den enskilde som arbetsmarknaden torde således vinna på att psykologutbildningen förblir delad.

I anledning av propositionen 1969:31 angående forskarutbildning och forskarkarriär m. m. fattade statsmakterna år 1969 beslut om en reformerad forskarutbildning. Genom forskarutbildningsreformen avskaffades licentiatexamen, vilket nödvändiggjorde ett förnyat ställningstagande till frågan om den högre utbildningen för psykologer. Behovet av en särskild yrkesinriktad examen efter grundexamen för bl. a. psykologer behandlas i forskarutbildningspropositionen i samband med att forskarutredningens förslag om en särskild mellanexamen kommenteras. Departementschefen anför följande:

Med hänsyn till vad jag här anför är jag inte beredd att nu förorda att mellanexamen förs in som ett reguljärt -- om än frivilligt -- led i forskarutbildningen. Behovet av en sådan examen får bedömas mot bakgrund av möjligheterna att precisera avnämningens intresset. Av remissyttrandena att döma kan behov av en särskild yrkesinriktad examen efter grundexamen föreligga på det tekniska området. En liknande lösning kan vara motiverad vid t. ex. psykologutbildning. Jag vill emellertid framhålla att det inte är givet att en särskild examen måste föras in för att avnämningens intressen skall kunna tillgodoses. Motsvarande syfte kan nås om studerande som genomgått en del av utbildningen för doktorexamen får bevis över denna utbildning. Många gånger kan en sådan anordning ge bättre information åt arbetsgivaren. Innan ställning tas till dessa frågor bör dock, som redan framhållits, behovet av mellanexamen närmare undersökas. Jag vill här också erinra om vad jag anför beträffande kravet på att de i forskarutbildningen ingående momenten skall kunna kombineras så att skiftande utbildningsbehov kan tillgodoses.

Genom beslut den 27 juni 1969 meddelade Kungl. Maj:t provisoriska bestämmelser om utbildning för psykologexamen. Denna tvååriga utbildning avsågs ersätta tidigare teoretisk utbildning för blivande psykologer, alltså filosofie licentiatexamen i pedagogik eller psykologi. Samtidigt som de provisoriska bestämmelserna utfärdades fick UKÄ i uppdrag att efter

utredning komma in med förslag till definitiv utformning av psykologutbildning efter grundexamen. UKÄ tillsatte för ändamålet en arbetsgrupp, PEG-gruppen (UKÄ:s arbetsgrupp för psykologutbildning efter grundexamen).

Universitetskanslersämbetets förslag den 12 januari 1972

PEG-gruppen överlämnade den 13 maj 1971 till UKÄ sitt förslag "Utbildning för psykologexamen". UKÄ har, sedan PEG:s förslag remissbehandlats, i skrivelse den 12 januari 1972 i väsentliga delar anslutit sig till förslaget och hemställt att Kungl. Maj:t medger att utbildning för psykologexamen (psykologutbildning) fr. o. m. den 1 juli 1972 anordnas vid universiteten i Uppsala, Lund, Göteborg, Stockholm och Umeå i enlighet med de av UKÄ föreslagna bestämmelserna. UKÄ anser att examen enligt de den 27 juni 1969 utfärdade provisoriska bestämmelserna om utbildning för psykologexamen bör få avläggas utan dispens under tre år efter det att den nya utbildningen börjat.

Enligt UKÄ:s bedömning bör en mera långsiktig översyn av psykologutbildningen och näraliggande utbildningar med syfte att bl. a. avgränsa dem mot varandra och/eller samordna dem göras inom ramen för den översyn som 1968 års utbildningsutredning (U 68) påbörjat när det gäller socionomutbildningen m. fl. utbildningar.

PEG-gruppen utgår från att "psykologutbildningen bör ses som en femårig utbildning, startande med linje 4 a, där det i princip är möjligt att gå ut i yrkeslivet efter grundexamen men en bred kompetens som psykolog uppnås först i och med psykologexamen". Antagningsbegränsning till den tvååriga psykologutbildningen bör enligt arbetsgruppen ifrågakomma endast om resurser saknas för utbildningen. "PEG nödgas emellertid konstatera, att tillgången på kvalificerade lärare och handledare under de närmaste åren är så knapp att psykologutbildningen måste spärras." UKÄ föreslås fatta beslut om antagningsvolym och meddela bestämmelser om urval bland behöriga sökande.

Vad beträffar frågan om en sammanhängande femårig utbildning har UKÄ anfört bl. a. följande:

UKÄ anser att frågan — väckt av bl. a. fakultetsberedningen och SFS — om eventuellt hårdare spärr före linje 4 a, alternativt kvotering vid intagningen till linje 4 så att somliga studerande garanteras en femårig utbildning, andra en treårig, hör samman med de överväganden om dimensioneringen av den eftergymnasiala utbildningen och normer för eventuell begränsning och antagning till spärrad utbildning som sker inom U 68 och som även har samband med den fortsatta beredningen av kompetensutredningens förslag. Frågan bör därför prövas först när U 68 lagt fram sina förslag.

UKÄ har förståelse för den bedömning som kommit till uttryck i flertalet remissyttranden att det för åtskilliga psykologfunktioner framstår som ändamålsenligt med en femårig utbildning. UKÄ ser emellertid klara nackdelar med att konstruera denna som en sammanhängande femårig utbildning. Enligt UKÄ:s mening bör man i största möjliga utsträckning undvika långa "slutgiltiga" ungdomsutbildningar och i

stället stimulera till en växelverkan mellan yrkesverksamhet och utbildning. Detta bör gälla generellt och vara vägledande också vid översyn av andra liknande utbildningar. Arbetsmarknaden och yrket förändras kontinuerligt och aktualiserar efter hand andra utbildningsbehov än man kan förutse vid studiernas början.

UKÄ har också redan i samband med ställningstagandet till arbetsgruppen TIG:s förslag till tillämpningsutbildning för blivande biträdande psykologer (skrivelse till Kungl. Maj:t 1971-04-05) understrukt vikten av och utvecklat skäl för att utbildningen av psykologer förblir delad i en treårig + en tvåårig utbildning. UKÄ har inte funnit anledning att frångå denna uppfattning, som har stöd i flera remissvar, utan vill åter peka på att den tvååriga psykologutbildningen endast får ses som en möjlighet att bygga på en treårig utbildning på linje 4 a (motsvarande).

Utskottet

Universitetskanslersämbetets arbetsgrupp för fasta studiegångar m. m. (UKAS) föreslog bl. a. att en särskild utbildningslinje skulle inrättas för studerande som avser att utbilda sig för verksamhet som biträdande psykolog. Förslaget togs upp i propositionen 1969:4 angående utbildningens organisation vid filosofisk fakultet. Föredragande statsrådet accepterade därvid i princip förslaget om en fast studiegång om tre år. Genom kungl. brev den 28 mars 1969 anmodades universitetskanslersämbetet att inkomma med förslag rörande införande av praktiska moment i utbildningslinje 4 a omfattande bl. a. frågan om antalet praktikplatser, organisation av praktikförmedling samt kostnader för genomförande av utbildningen.

Universitetskanslersämbetet avlämnade sitt förslag den 5 april 1971 och framhöll redan då att ämbetet ansåg att inte tillräckligt starka skäl från arbetsmarknadssynpunkt talade för att alla psykologer får en femårig utbildning.

Utbildningslinje 4 a kan utformas som utbildning för blivande biträdande psykologer. Första avdelningen består då av studiekurs om 40 poäng i psykologi och andra avdelningen av studiekurser om vardera 20 poäng i sociologi och pedagogik. Tredje avdelningen omfattar för denna kategori av studerande Påbyggnadskurs CD I i psykologi med tillämpningsinriktning, 40 poäng, den s. k. TIG-utbildningen. Intagningen till första avdelningen är spärrad.

Genom beslut den 27 juni 1969 utfärdade Kungl. Maj:t provisoriska bestämmelser om utbildning för psykologexamen (psykologutbildning). Denna tvååriga utbildning ersatte tidigare teoretisk utbildning för blivande psykologer, nämligen den genom 1969 års forskarutbildningsreform avskaffade filosofie licentiatexamen i pedagogik eller psykologi. Genom provisoriet löstes utbildningsproblemet för studerande som skulle komma att avlägga grundexamen efter den 1 juli 1969 enligt dessförinnan gällande studieordning.

Samtidigt som de provisoriska bestämmelserna utfärdades fick universitetskanslersämbetet i uppdrag att efter utredning komma in med förslag till definitiv utformning av psykologutbildning efter grundexamen. Den nya mera definitiva psykologutbildningen avsågs kunna bli införd i sådan

tid att studerande som hösten 1969 började sina studier på utbildningslinje 4 a skulle läsåret 1972/73, dvs. tre år senare, kunna påbörja psykologutbildning.

Universitetskanslersämbetet har numera avlämnat det av Kungl. Maj:t begärda förslaget och samtidigt förordat att de förutnämnda provisoriska bestämmelserna upphör att gälla med utgången av vårterminen 1972. Universitetskanslersämbetets förslag innebär att utbildningen av psykologer förblir oförändrad: en treårig utbildning för blivande biträdande psykologer och en därpå följande tvåårig utbildning för blivande psykologer. Universitetskanslersämbetet framhåller att den tvååriga psykologutbildningen endast får ses som en möjlighet att bygga på en treårig utbildning på utbildningslinje 4 a (motsvarande).

I de under den allmänna motionstiden väckta motionerna 1972:1119 och 1972:1142 har framförts yrkanden avseende en femårig sammanhängande psykologutbildning.

I motionen 1972:1142 uttalas att arbetsmarknadens krav inte tillgodoses genom den grundutbildning som ges i dag utan att detta krav måste tillgodoses i den högre utbildningen. Det kan då enligt motionärernas mening inte vara riktigt att låta endast ett fåtal studerande fullfölja en femårig utbildning. Konsekvensen blir att universiteten kommer att utbilda en stor skara studenter som efter en treårig biträdande psykologutbildning inte kommer att efterfrågas på arbetsmarknaden. Motionärerna hemställer att riksdagen hos Kungl. Maj:t begär åtgärder syftande till att göra psykologutbildningen enhetlig och femårig. Under den femåriga utbildningen skall spärrar ej få förekomma.

I motionen 1972:1119 hävdas att en spärr mitt i utbildningen får stora negativa konsekvenser för studierna på grundnivån. Den treåriga grundutbildningen är upplagd så att de studerande får en alltför klientinriktad utbildning. Genom att den är alltför begränsad och individcentrerad konserveras den traditionella psykologrollen. För att psykologen skall kunna fullfölja den väsentliga förebyggande verksamheten förutsätts en femårig utbildning. I motionen framförs tre yrkanden, nämligen att riksdagen hos Kungl. Maj:t begär att alla studerande som påbörjat femårig psykologutbildning skall få fullfölja den, att inga spärrar får förekomma inne i den femåriga psykologutbildningen samt att universitetskanslersämbetet får i uppdrag att kartlägga efterfrågan på biträdande psykologer.

Vad först beträffar intagningen till grundutbildningen har den varit spärrad i ett flertal år. Antalet utbildningsplatser i psykologi är f. n. ca 750. Höstterminen 1971 antogs 44 procent av alla förstahandssökande. Med anledning av det sistnämnda yrkandet i motionen 1972:1119 vill utskottet erinra om att såväl TIG-gruppen som PEG-gruppen presenterat vissa analyser och räkneexempel avseende tillgången och efterfrågan på biträdande psykologer och psykologer. Detta material har presenterats så nyligen, att utskottet anser det föga troligt att en ny studie redan nu skulle kunna ge en bättre eller annan bild av efterfrågan på biträdande psykologer. Det i motionen framförda utredningsyrkandet bör därför

enligt utskottets mening avslås.

När det sedan gäller yrkandena i övrigt i motionen 1972:1119 sammanfaller dessa i sak med yrkandet i motionen 1972:1142 om en femårig psykologutbildning utan inbyggda spärrar.

Det förslag till ny psykologutbildning som universitetskanslersämbetet framlagt innebär att denna utbildning görs mer enhetlig vid olika universitet och ges en starkare yrkesinriktning.

Enligt nu gällande bestämmelser får utbildningsnämnd fastställa det högsta antal studerande som under ett läsår får börja forskarutbildning inom ett ämnesområde eller psykologutbildning. En sådan begränsning förutsattes när statsmakterna år 1969 fattade beslut om en reformerad forskarutbildning. Möjligheten att begränsa intaget till psykologutbildningen utnyttjades första gången våren 1970 och då vid universitetet i Göteborg. Fr. o. m. våren 1972 är all utbildning på forskarutbildningsnivå i pedagogik och psykologi vid universiteten spärrad. Innevarande vårtermin har ca 180 studerande antagits till psykologutbildning enligt de provisoriska bestämmelserna.

Det förslag från universitetskanslersämbetet om nya bestämmelser som nu är föremål för Kungl. Maj:ts prövning innebär status quo i vad avser spärrfrågan för dem som efter avslutad grundutbildning till biträdande psykolog önskar fortsätta studierna till psykologexamen. Universitetskanslersämbetet har i sin framställning relativt ingående behandlat i motionerna aktualiserade frågor om en sammanhängande femårig utbildning. Universitetskanslersämbetet anser att frågan om eventuell hårdare spärr före utbildningslinje 4 a, alternativt kvotering vid intagningen till linje 4 så att somliga studerande garanteras en femårig utbildning, andra en treårig, hör samman med de överväganden om dimensioneringen av den eftergymnasiala utbildningen och normer för eventuell begränsning och antagning till spärrad utbildning som sker inom U 68 och som även har samband med den fortsatta beredningen av kompetensutredningens förslag. Frågan bör därför enligt universitetskanslersämbetets mening prövas först när U 68 lagt fram sina förslag.

Även om utskottet har förståelse för de önskemål som i motionerna och annorstädes framförts om en sammanhängande psykologutbildning är utskottet mot bakgrund av bl. a. inom U 68 pågående utredningsarbete inte berett att ansluta sig till ifrågavarande motionsyrkanden. Utskottet erinrar om att U 68 ägnar vårstyrkesområdet speciell uppmärksamhet och att frågan om psykologutbildningens framtida organisation därför senare kommer att bli föremål för prövning. Självfallet är det inte möjligt att bortse från den existerande yrkesstrukturen inom denna sektor och de önskemål som viktiga avnämare framfört.

Universitetskanslersämbetet förutsätter i sin framställning att intagningen till PEG-utbildningen skall motsvara den intagning som under de senaste terminerna skett till den provisoriska psykologutbildningen. Ämbetet avser att vid fördelningen av den nya anslagsposten för forskarutbildning vid filosofisk fakultet särskilt utmärka och avdela de resurser som är avsedda för psykologutbildningen.

Utskottet anser det angeläget att universitetskanslersämbetet fullföljer planerna att särskilt utmärka och avdela de resurser som är avsedda för psykologutbildningen. Därtill finner utskottet det väsentligt att intagningen till denna utbildning ökas och sålunda prioriteras vid universitetskanslersämbetets fördelning av kursanslaget. Detta kommer att föra med sig en viss förskjutning i relationen mellan utbildade psykologer och biträdande psykologer innebärande en ökning av den förra kategorin.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet

1. att riksdagen avslår motionen 1972:1119 i vad avser utredning om biträdande psykologer,
2. att riksdagen avslår motionerna 1972:1119 och 1972:1142 i vad avser en sammanhängande femårig psykologutbildning,
3. att riksdagen i anledning av motionerna 1972:1119 och 1972:1142 som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anför om ökad intagning till psykologexamen.

Stockholm den 6 april 1972

På utbildningsutskottets vägnar

STIG ALEMYR

Närvarande vid ärendets slutbehandling: herrar Alemyr (s), Wikström (fp), Richardson (fp), Jönsson i Arlöv (s), Nordstrandh (m), Wiklund i Härnösand (s), Elmstedt (c), Gustafsson i Barkarby (s), fru Gradin (s), herr Johansson i Skärstad (c), fru Dahl (s), fru Sundberg (m), herr Berndtson i Linköping (vpk), fru Söder (c) och fru Laag (s).

Reservationer

1. beträffande *kvotering vid intagningen till utbildning* av herr Nordstrandh (m) och fru Sundberg (m) som anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 8 som börjar med "Även om" och slutar med "för psykologutbildningen" bort ha följande lydelse:

"De ifrågavarande motionerna utmynnar båda i yrkanden om en sammanhållen femårig psykologutbildning. Utskottet delar motionärernas uppfattning att denna utbildning bör omfatta fem år och vara sammanhållen. Enligt avnämarna, däribland socialstyrelsen, finns det emellertid behov även av psykologer med en kortare utbildning. Samtidigt har den enskilde studeranden ett påtagligt intresse av att så snart som möjligt kunna vinna visshet om sina utbildningsmöjligheter. Med hänsyn till det anförda har utskottet blivit övertygat om att två utbildningsvägar bör anordnas, nämligen en treårig för blivande biträdande psykologer och en sammanhållen femårig utbildning för blivande självständiga psykologer.

Det är enligt utskottets mening ofrånkomligt att var och en av de båda utbildningarnas omfattning begränsas genom att man fastställer det högsta antal studerande som får antas till respektive utbildning. Spärren skall sålunda enligt utskottets förslag sättas in i samband med intaget till utbildningslinje 4 och vara den enda spärren för båda grupperna studerande. Det torde tills vidare böra få ankomma på universitetskanslersämbetet att fastställa det antal sökande som skall antas till treårig utbildning respektive femårig utbildning. De två utbildningsvägarna bör anordnas fr. o. m. läsåret 1972/73.

Utskottet föreslår att riksdagen som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anfört om två utbildningsvägar för psykologer."

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. att riksdagen i anledning av motionerna 1972:1119 och 1972:1142 som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet förordat om treårig och femårig psykologutbildning,

2. beträffande *fortsatt utbildning*

- a. av herr Nordstrandh (m) och fru Sundberg (m) som anser

dels att det stycke i utskottets yttrande på s. 9 som börjar med "Utskottet anser" och slutar med "förra kategorin" bort ha följande lydelse:

"Vad beträffar studerande som redan är under utbildning anser utskottet att de som genomgått den treåriga grundutbildningen enligt nu gällande utbildningsgång bör garanteras möjlighet till avslutande utbildning. Med hänsyn till anslagsramarna och handledarresurserna måste emellertid systemet med återkommande utbildning i viss utsträckning tillämpas. Utskottet förutsätter att universitetskanslersämbetet kommer att prioritera denna utbildning vid fördelningen av kursanslaget så att de som så önskar kan få sin avslutande utbildning inom rimlig tidrymd."

dels att utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

3. att riksdagen i anledning av motionerna 1972:1119 och 1972:1142 som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anfört om avslutande utbildning.

- b. av herr Berndtson i Linköping (vpk) som anser

dels att det stycke i utskottets yttrande på s. 9 som börjar med "Utskottet anser" och slutar med "förra kategorin" bort ha följande lydelse:

"Utskottet noterar att ett betydande antal remissinstanser hävdar att utbildningens dimensionering bör regleras vid ett tidigare skede än efter tre års grundläggande studier. Flera remissinstanser förordar för övrigt en sammanhållen femårig utbildning. Önskemål om en samlad översyn av psykologutbildningen har därjämte framförts.

Enligt utskottets mening har otillräckligt klarlagts konsekvenserna av att antalet utbildade biträdande psykologer kommer att bli så stort i för-

hållande till antalet psykologer med femårig utbildning. I avvaktan på en samlad översyn av psykologutbildningen förordar utskottet att intagningen till PEG-utbildningen ökas, så att de som påbörjat eller nu genomgått treårig utbildning har möjlighet att fullfölja utbildningen till självständig psykolog. Detta förutsätter att denna utbildning prioriteras vid universitetskanslersämbetets fördelning av anvisade medel. Även torde särskilda åtgärder erfordras för att lösa handledarfrågan för PEG-utbildningen.”

dels att utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

3. att riksdagen i anledning av motionerna 1972:1119 och 1972:1142 som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anfört om ökad intagning till PEG-utbildningen i avvaktan på en samlad översyn av psykologutbildningen.

